

Παιδιά στην Ευρώπη

Κοινή έκδοση σε 15 γλώσσες από ένα δίκτυο περιοδικών 15 χωρών της Ευρώπης
Εκδόσεις Ντουτούμη, Μαυρομιχάλη 60, 10680 Αθήνα/ Τιμή: 5,50 €

ΤΕΥΧΟΣ **22**, ΜΑΡΤΙΟΣ 2012

διερευνούμε θέματα,
τιμώντας τη διαφορετικότητα

Μεταβάσεις, οι αλλαγές που μας κάνουν να μεγαλώνουμε

Η ομαλή ‘μετάβαση’ του παιδιού από την οικογένεια στους φορείς εκπαίδευσης και φροντίδας στην προσχολική ηλικία και αργότερα στο δημοτικό σχολείο και σε άλλους φορείς φροντίδας αποτελεί το θέμα που μας απασχολεί σε αυτό το τεύχος. Είναι ένα θέμα σύνθετο με κοινωνικές, συναισθηματικές και γνωστικές συνιστώσες στο οποίο δίνεται ιδιαίτερη σημασία τις τελευταίες δεκαετίες. Τα άρθρα του τεύχους αναφέρονται σε σχετικές έρευνες και σε πολλές ενδιαφέρουσες προσεγγίσεις που έχουν αναπτυχθεί σε χώρες της Ευρώπης. Η επαφή με την οικογένεια, η προετοιμασία των παιδιών με ποικίλους τρόπους και η συστηματική συνεργασία ανάμεσα στους φορείς που συμμετέχουν στην κάθε μετάβαση αποτελούν κοινό στοιχείο σε όλα τα άρθρα. Και πράγματι έχει κανείς την αίσθηση πως όλα αυτά καλλιεργούν ένα ήθος στον χώρο της εκπαίδευσης που δημιουργεί προοπτικές για την ουσιαστική εμπλοκή όλων των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία.

Στη χώρα μας το ζήτημα αναγνωρίστηκε ως σημαντικό πριν από μερικά χρόνια από το ΥΠΕΠΘ, όταν το 2007-2008 στο πλαίσιο της πράξης ‘Ολοήμερο Νηπιαγωγείο’ ενέταξε και το ζήτημα της μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Δημιουργήθηκαν τότε ενδιαφέρουσες δράσεις στα νηπιαγωγεία όλης της χώρας, τα οποία κατέθεσαν σχετικό σχέδιο δράσης. Τα νηπιαγωγεία αυτά είχαν μια μικρή οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση του προγράμματός τους, λόγω της ένταξής τους σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΠΕΑΕΚ II). Δυστυχώς η δυνατότητα αυτή είχε σύντομη διάρκεια και δεν δόθηκε κάποια θεσμική συνέχεια. Πιο πρόσφατα, όμως, τα σχολικά έτη 2010-2011 και το 2011-2012, στο πλαίσιο της πράξης ‘Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας - Διαδικασία αυτοαξιολόγησης’, η οποία εντάσσεται και πάλι σε συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα, υπήρχε η δυνατότητα και επιλέχθηκε από πολλά νηπιαγωγεία να μελετηθεί η μετάβαση ως κριτήριο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, το πρόγραμμα της μετάβασης εφαρμόστηκε σε συνεργασία με τα δημοτικά σχολεία στα οποία επρόκειτο να φοιτήσουν τα παιδιά του νηπιαγωγείου. Την εποπτεία της εφαρμογής είχαν οι σχολικοί σύμβουλοι προσχολικής αγωγής. Οι σχολικοί σύμβουλοι δημοτικής εκπαίδευσης ήταν συνεργάτες. Σε κάποιες εκπαιδευτικές περιφέρειες οι σχολικοί σύμβουλοι των νηπιαγωγών και των δασκάλων επέλεξαν να πραγματοποιούν επιμορφωτικές ή ενημερωτικές συναντήσεις από κοινού με τους/τις δασκάλους/-ες και νηπιαγωγούς. Σε αρκετές περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι ήταν ανάγκη και των δασκάλων να γνωρίσουν το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και τον τρόπο που αυτό αναπτύσσεται στις τάξεις των μικρών παιδιών. Από τη μελέτη όμως των σχετικών σχεδίων εργασίας που υλοποιήθηκαν φαίνεται ότι μάλλον το πρόγραμμα εστίασε περισσότερο στη γνωριμία των παιδιών με τον χώρο, το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου που πρόκειται να φοιτήσουν την επόμενη χρονιά, την οργάνωση των τάξεων και τον τρόπο εργασίας στο δημοτικό σχολείο και λιγότερο έως καθόλου στις δεξιότητες και ικανότητες των παιδιών που είναι αναγκαίες για ένα καλό ξεκίνημα στο δημοτικό σχολείο.

Θα πρέπει να επισημάνω εδώ πως το θέμα της μετάβασης από την οικογένεια στον παιδικό σταθμό και από τον παιδικό σταθμό στο νηπιαγωγείο δεν έχει ακόμη αντιμετωπιστεί, ενώ είναι ιδιαίτερα σημαντικό, όπως τονίζει και η Κωσταντίνα Αβλάμη, στο άρθρο της σε αυτό το τεύχος.

Κλείνοντας θα πρέπει να αναγνωριστεί πως οι προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα έχουν δημιουργήσει μια νέα δυναμική, καθώς τα θετικά αποτελέσματά τους έχουν δώσει μεγάλη ικανοποίηση σε όσους συμμετέχουν. Και είναι ενδιαφέρον ότι κάποια δημοτικά σχολεία από εκείνα που μετείχαν σε προγράμματα μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο επιχειρούν σήμερα να αναπτύξουν προγράμματα μετάβασης και από το δημοτικό προς το γυμνάσιο. Είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα.

*Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα
Ομότιμη καθηγήτρια ΕΚΠΑ*

Συντακτική Επιτροπή

Marta Guzman, Infancia, Ισπανία

Η Ένωση των Mestres Rosa Sensat εκδίδει δύο διαφορετικά περιοδικά, *Infancia* και *Infancia*, στα καταλανικά και στα ισπανικά, έξι φορές τον χρόνο. Και τα δύο καλύπτουν τις ηλικίες 0-6 ετών και συνδυάζουν θεωρία και πράξη.

www.revistainfancia.org

Lúcia Santos, Cadernos de Educação de Infância, Πορτογαλία

Το *Cadernos de Educação de Infância* εκδίδεται από την APEI (Associação de Profissionais de Educação de Infância), τρεις φορές τον χρόνο και είναι το μοναδικό περιοδικό που αφορά την πρώτη παιδική ηλικία (0-6 χρόνων).

<http://apei.no.sapo.pt>

Bronwen Cohen, Children in Scotland, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία

Το *Children in Scotland* είναι μηνιαία έκδοση. Δημοσιεύει άρθρα και νέα για θέματα που αφορούν παιδιά, εφήβους και τις οικογένειες στη Σκωτία.

www.childreninscotland.org.uk

Jan Peeters, VBJK Resource Centre for ECE, επιμελητής του περιοδικού Kiddo, Φλάνδρα και Ολλανδία

Το *Kiddo* εκδίδεται οκτώ φορές τον χρόνο. Το περιοδικό απευθύνεται σε παιδαγωγούς που εργάζονται με παιδιά από 0 έως 12 ετών.

www.vbjk.be

Ferruccio Cremaschi, Bambini, Ιταλία

Το *Bambini* είναι ένα μηνιαίο περιοδικό για τους εκπαιδευτικούς της παιδικής ηλικίας (0-6 χρόνων) που εστιάζει στην επιστημονική έρευνα και στην καλή πρακτική στην εκπαίδευση. Εξετάζει τις κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές, με επίκεντρο πάντα τις ανάγκες των παιδιών.

www.edizionijunior.com

Wilma Schepers, μέλος του Childcare International, εκδότρια του BBMP, Ολλανδία

Το περιοδικό *BBMP* δημοσιεύεται δέκα φορές τον χρόνο και απευθύνεται σε όσους εργάζονται σε φορείς προσχολικής ηλικίας.

www.childcareinternational.nl

www.bbmp.nl

Eva Grüber, Betrifft Kinder, Γερμανία

Το *Betrifft Kinder* είναι ένα μηνιαίο περιοδικό με ειδήσεις και κείμενα για τις πρωτοβουλίες και τις καλές εκπαιδευτικές πρακτικές για τις μικρές ηλικίες στη Γερμανία.

www.verlagdasnetz.de

www.unserkinder.at (Αυστρία)

Marie Nicole Rubio, Le Furet, Γαλλία

Το *Le Furet* εκδίδεται τρεις φορές τον χρόνο. Αφορά τις ηλικίες 0-6 χρόνων και απευθύνεται σε επιμορφωτές, διευθυντές και συντονιστές στη Γαλλία.

www.lefuret.org

Perrine Humblet, Grandir à Bruxelles, Γαλλική κοινότητα, Βέλγιο

Το περιοδικό *Grandir à Bruxelles* διανέμεται δωρεάν κάθε εννέα μήνες.

www.grandirbruxelles.be

Teresa Ogrodzińska, Dzieci w Europie, Πολωνία

Πρόκειται για μια μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική οργάνωση που δραστηριοποιείται στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για παιδιά ηλικίας 0-10 χρόνων.

www.frd.org.pl

Stig G. Lund, Børn & Unge, Δανία

Το *Børn & Unge* εκδίδεται σε εβδομαδιαία βάση και διανέμεται σε 50.000 μέλη του BUPL (Ομοσπονδία των Παιδαγωγών). Καλύπτει θέματα που αφορούν την εκπαιδευτική πρακτική, τη θεωρία και τις συνθήκες εργασίας.

www.boernogunge.dk

Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα, γέφυρες, Ελλάδα

Το περιοδικό *γέφυρες* απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και φοιτητές/-ριες παιδαγωγικών σχολών. Περιλαμβάνει άρθρα που αφορούν καλές πρακτικές και εκπαιδευτικές έρευνες. Καλύπτει τις ηλικίες 3-12 χρόνων.

www.doudoumis.gr

Helena Burić, Dijete, vrtić, obitelj, Κροατία

Το *Ručko otvoreno učilište Korak po korak* είναι ένας μη κυβερνητικός, μη κερδοσκοπικός φορέας για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών με σκοπό την προώθηση της ποιοτικής εκπαίδευσης και φροντίδας όλων των παιδιών.

www.korakpokorak.hr

Εταίροι:

Αυστρία: www.unserkinder.at

Ρουμανία: www.unitbv.ro

Ουγγαρία: www.szmi.hu

Παιδιά στην Ευρώπη 2012

Το **Παιδιά στην Ευρώπη** είναι ένα περιοδικό για όλους όσους εργάζονται με παιδιά ηλικίας 0-10 ετών και για όσους ενδιαφέρονται για θέματα που αφορούν την παιδική ηλικία. Εκδίδεται ταυτόχρονα σε δεκατέσσερις γλώσσες από ένα δίκτυο εθνικών περιοδικών.

Το δίκτυο **Παιδιά στην Ευρώπη** στοχεύει να:

- προσφέρει έναν χώρο για την ανταλλαγή ιδεών, πρακτικών και πληροφοριών
- διερευνήσει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη
- συμβάλει στην ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο
- αναδείξει τη διαφορετικότητα
- αναγνωρίσει τη συμβολή του παρελθόντος στο παρόν
- εμβαθύνει στην κατανόηση της παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον

Για την αγγλική έκδοση **Children in Europe:**

Children in Scotland, Princes House 5 Shandwick Place,
Edinburgh, EH2 4RG, Scotland
tél. (0044) 131 228 8484; fax (0044) 131 228 8585
www.childreninscotland.org.uk; info@childreninscotland.org.uk
Children in Wales, 25 Windsor Places, Cardiff CF 10 3BZ
tél. 029 2034 2434; fax 029 2034 3134
ciw@globalnet.co.uk

Για την ιταλική έκδοση **Bambini in Europa:**

Via F. Bernini 22/A, Parma, Italia
tel. (0039) 035 322870
fax (0039) 035 5095718
www.childrenineurope.org
bambinieuropa@edizionijunior.it

Για την καταλανική έκδοση **Infància a Europa**
και την ισπανική **Infancia en Europa:**

Avinguda de les Drassanes 3, 08001 Barcelona, Spain
tél. (0034) 93 481 7373; fax (0034) 93 301 7550
www.revistainfancia.org
redaccio@revistainfancia.org

Για την ολλανδική έκδοση **Kinderen in Europa:**

Kiddo, Uitgeverij SWP, Postbus 257,
1000 Amsterdam, Holland
στην Ολλανδία: tel. (0031) 20 330 72 00
fax (0031) 20 330 80 40
στο Βέλγιο: VBJK, Raas van Gaverestraat 67A, 9000 Gent
tél. (0032) 9 232 47 35; fax (0032) 9 232 47 50
www.vbjk.be; info@vbjk.be

Για τη δανεζική έκδοση **Børn i Europa:**

BUPL, Blegdamsvej 124, 2100 Copenhagen, Denmark
tél. (0045) 35 46 50 00; fax (0045) 35 46 50 39
www.bupl.dk
boernieuropa@bupl.dk

Για τη ρουμανική έκδοση **Copii în Europa:**

Bd. Eroilor 29, 500036 Braşov
tel. (0040) 268 416 185; fax (0040) 268 416 185
www.unitbv.ro; mariana_norel@unitbv.ro

Για την ουγγρική έκδοση **Gyermekek Európában:**

Pro Excellentia Foundation
Vízafogó sétány 6, 1138 Budapest, Hungary
tel. (0036) 1 238 0147; fax (0036) 1 238 0146
www.proexcellencia.hu; proexc@t-online.hu

Για τη γαλλική έκδοση **Enfants d'Europe:**

στο Βέλγιο: Observatoire de l'enfant,
Rue des Palais 42, 1030 Bruxelles
tél. (0032) 2 800 83 58
www.grandirabruxelles.be
observatoire@grandirabruxelles.be
στη Γαλλία: Le Furet, 6 quai de Paris, 67000 Strasbourg
tél. (0033) 3 88 21 96 62; fax (0033) 3 88 22 68 37
www.lefuret.org; contact@lefuret.org

Για τη γερμανική έκδοση **Kinder in Europa:**

στη Γερμανία: Betrifft Kinder, Wilhelm-Kuhr-Str. 64, 13187
Berlin
tél. (0049) 030 48096536 - 01774141517
fax (0049) 030 4815686
www.verlagdasnetz.de
evagruieber@verlagdasnetz.de; evagruieber@betrifftkinder.de
στην Αυστρία: Unsere Kinder, Kapuzinerstraße 84,
A-4021 Linz
tél. (0043) (0)732 7610-2091
fax (0043) (0)732 7610-2099
www.unserekinder.at; unsere.kinder@caritas-linz.at

Για την πορτογαλική έκδοση **Infancia na Europa:**

APEI, Bairro da Liberdade, Lote 9, Loja 14, Piso 0,
1070-023 Lisbonne, Portugal
tél. (00351) 213 827 619 - 620
fax (00351) 213 827 621
http://apei.no.sapo.pt; apeí@mail.telepac.pt

Για την πολωνική έκδοση **Dzieci w Europie:**

Fundacja Rozwoju Dzieci, im. Jana Amosa Komen' skiego,
Comenius Foundation for Child Development
Flory 1/8, 00-586 Warszawa, Poland
tel. (0048 22) 881 15 80; fax (0048 22) 849 30 41
www.frd.org.pl; frd@frd.org.pl

Για την ελληνική έκδοση **Παιδιά στην Ευρώπη:**

Μαυρομιάλη 60, 10680 Αθήνα, Ελλάδα
Τηλ.: (0030) 210 3632647 - 210 3605509
Φαξ: (0030) 210 3626500
www.doudoumis.gr; info@doudoumis.gr

Για την κροατική έκδοση **Djeca u Europi:**

Ručko otvoreno učilište Korak po korak (Open Academy
Step by Step), Ilica 73, 10000 Zagreb, Croatia
tel. (0385) 1 4854 935; fax (0385) 1 4854 022
www.korakpokorak.hr; helena@korakpokorak.hr

9 771791 755707